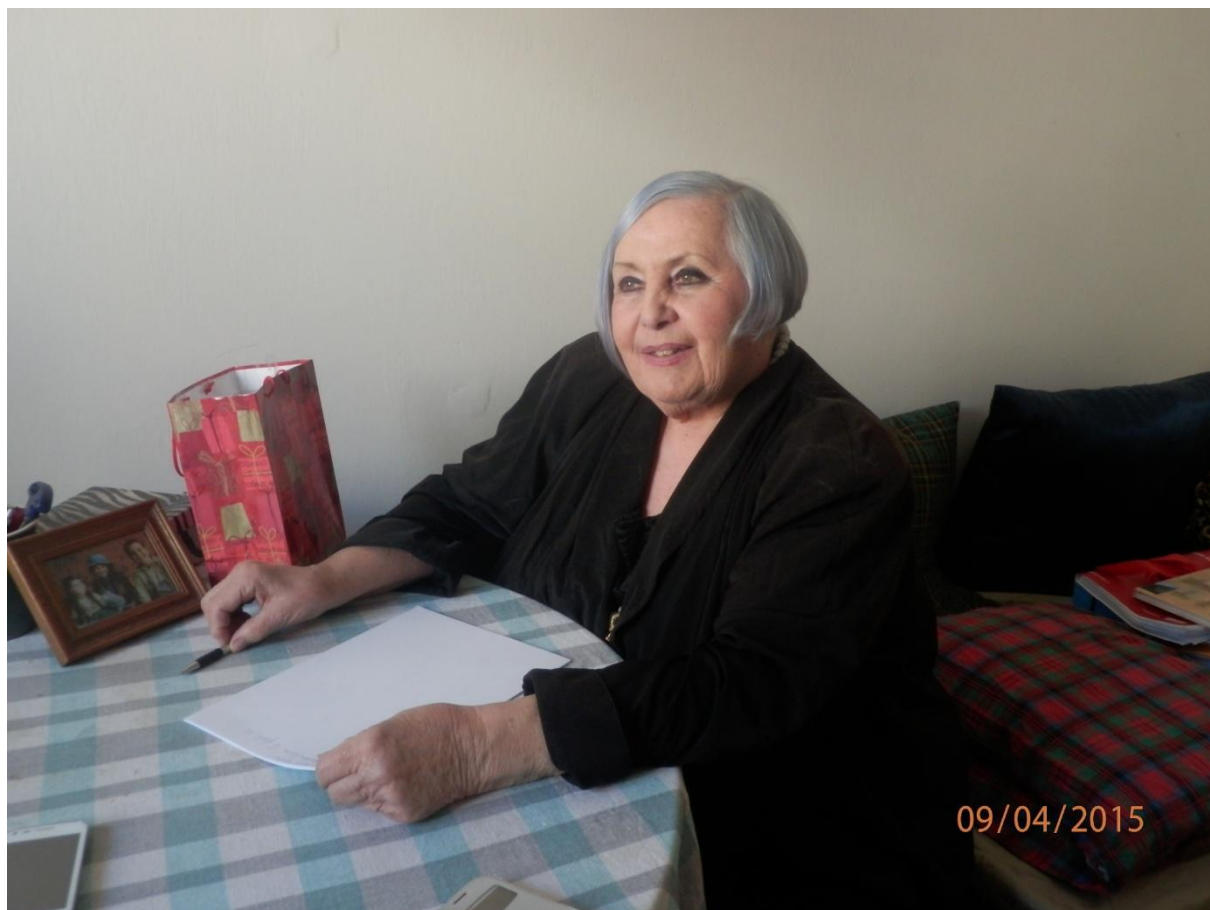

Příběhy našich sousedů

EVA ŠTOLBOVÁ

Scénář k audioreportáži

Zpracovaly: Alena Červenková, Tereza Šindelářová, Linda Víšková,

Jana Vykysalá

Škola: ZŠ Praha 7 Korunovační 8

Vyučující: Iva Červenková

Dne 9. dubna 2015 jsme v rámci projektu Příběhy našich sousedů navštívili paní Evu Štolbovou. Narodila se 23. července 1935 v Ostravě.

„No tak teďko to právě bude 80 let, ani tomu nechci věřit, třiatvácátého července, takže jsem ve znamení Lva ... v Ostravě. A to je taky docela zajímavý z toho hlediska historického - tatínek byl žurnalista, novinář a v nás všech trošku ta krev na to psaní je. ... Budova Melantrichu, tak tohle bylo České slovo, tak on tam začínal, musel nastoupit tam, kam ho dali, takže šel jako novinář do Ostravy, tam jsem se já narodila, pak ho přeložili na Slovensko, sice dělal šéfa AZ... do Žiliny, tam se narodil můj bratr. No, ale byl rok (19)38, já jsem 35, 38 bratříček byl malej šesti měsíční a Slováci si udělali svůj samostatný stát, slovenský a „Češi von“.“

Osvobození a konec druhé světové války prožila s rodinou ve Zlíně.

„Já jsem bydlela ve Zlíně, tam největším zážitkem bylo bombardování. To je takové sporné, víte? To byl Baťa, to byla obrovská skutečně továrna na boty, slavná, která před tou válkou a ještě i za války konkurovala, byli Japonci, Amerika, Baťa. My jsme byli skutečně skvělí. Můj otec tvrdil, že to bylo z konkurenčních důvodů, že americká letadla prostě vybombardovala, kobercový nálet, celou tu továrnu prostě vybombardovali. Co by tak asi v roce (19)44, to znamená půl roku už jenom před osvobozením, v listopadu, a Zlín byl osvobozený už v dubnu ... takže jenom 4 měsíce do konce války, už to bylo jasný. Co by asi tak výroba bot mohla tomu Hitlerovi pomoci? Čili oni to celý srovnali a my jsme zrovna bydleli proti té továrně, takže jsme měli přímý zásah. Tam byly vybudované v lese kryty, vykopané v podzemí, hezky lavičky atd. A když zahoukal ten poplach, lidi z těch továren se hrnuli, to bylo šílených lidí. Hrnuli se do toho lesa, sedli si tam do těch krytů, no a pak se kolikrát stalo, dvě hodiny, tři hodiny nic, žádný letadla nepřiletěli ... to byla nějaká zpráva. Tak lidi se tam povalovali po těch mezích, byli rádi, že mají volno.

A vím, že jednou tam byly dva nálety za sebou ... no tak mě bylo těch devět, brácha byl o tři roky mladší, šestiletý, a ještě jedna holčička, my jsme si říkali a my jdeme domů. A moje mamka nikdy do krytu nechodila, ona byla statečná. Ale co já tam budu, já mám tady v troubě buchty a tak. Nešla, tak nešla do krytu toho 14. listopadu. No, a my jsme přišli za ní, ještě jsme vzali tu holčičku ze sousedství ... tři děti, a ti lidi říkali, máte recht a jen jděte domů, vždyť se nic neděje. Přišli jsme domů a maminka nám ještě namazala malinko tím másličkem, takový jenom ubohý veky, moc jídla teda nebylo a najednou ... !! BUM!! šílený rány, prostě bomba v sousedství, asi jako tady je ta tržnice, a ještě jsme se tak jako koukali z okna a tam seděly tři slečny na schůdkách a malovaly se, pudřenka letěla, rtěnka letěla, nohy do výšky, vzduchová vlna. Nestalo se jim nic, ale úplně ty holky lítaly v povětří. A teď maminka hrůza. Sklep se otvíral poklopem, tak jsme sešli domů a tam měla zavařeniny, to všechny popraskaly, takže tam tekla z těch třešní.... A teď se maminka začala skutečně bát. No tak jsme to tam nějak přečkali, pak to odhoukali. A teď, ta matka té

holčičky. Já jsem poprvé v životě zažila skutečnou nenávist. Ti jí tam řekli, ta Eva je odvedla, ty děti. Takže ona přišla, klobouk na tu gumičku, takhle jí úplně držel, vlál. Uviděla tu Laděnkou, že je živá. Úplně po kolenou k ní přistála - Laděnko. Musela to být hrůza, když tam slyšela ty rány. A teďko ke mně a teď lísk, lísk... mě naši nikdy nebili, já jsem dostala takových facek, že jsem ji odvedla, no měla si jí hlídat. Tak to bylo takové moje první setkání s fyzickým násilím.

Ale potom, otec náš byl ve spojení s partyzány, tam je kolem mnoho lesů, my jsme to nevěděli, ale tak si to tak myslíme. Takže když za 14 dní houkali, otec přišel domů z továrny a říkal: „Mařenko, dneska tady nezůstaneš. Pojď hezky do krytu.“ A ona: „Cože?“ „Noo, pojď, prostě“. A teď vám jdeme tou ulicí naší, Antonínská se A tam byla taková rodina, dvanáctiletá holčička a tatínek, on byl, to byli všechno obuvníci, ale on byl švec, šili jí doma botičky, měl to kopyto a šili jí holinky. A my jsme říkali: „Pojďte do krytu“. „Ale my máme v troubě husu a my nejedeme“. Všichni tam zahynuli, a ta nožička té holčičky byla nalezena někde na zahradě. Prostě vešli se do jedné rakve, celá ta rodina. Byli úplně roztroušený po celé té zahradě. Věruška Vodárková, 12 let jí bylo. Ti jediní, co do krytu nešli.

Pak hořela ta továrna, na to do smrti nezapomenu. Tam je mrakodrap ve Zlíně,... zkrátka ten mrakodrap, sedmnáctipatrový, v plamenech. A nás vezli, musím říct, že za války fungovala perfektně organizace, opravdu, žádné zmatky. Do autobusu, nasadili nás všechny a odvezli nás do lesního chatového tábora a tam jsme přečkali Vánoce. Paní Baťová byla velká charita, lidumilka, udělala sbírku svetrů a teplých věcí, všeho. Měli jsme opravdu i štědrovečerní večeři. Já vím, že dětem dali krupičnou kaši a akorát naši měli rybu. A tatínek náš, když to viděl, jak po něm koukáme, tak nám to dal. Ta válka byla taková, že když jsme jedli nedělní oběd a tatínek to tlustý snědl a to libový nám vždycky dával. Prostě takhle to bylo. Čili já jsem dětství, když jsem byla tak stará jako vy, tak to jsem prožívala ve Zlíně, čili i to osvobození.

Tam žádný německý voják nebyl. Jenom jeden ruský hodný učitel přišel nás tam do krytu osvobodit. A jak se říká, že znásilňovali a že brali „davaj časy“, že brali, to ne. To byl profesor, učitel mladý, pořád ho vidím.

Akorát vidím naše, jak vyšli jsme z toho krytu, rodiče koukali, ta vlajka, československá, stoupala tam, brečeli a zpívali hymnu. Prostě jsme byli svobodní.

Vlastně jsem přišla do Prahy jako Moravanka.“

Paní Eva Štolbová popisuje svá studia na gymnáziu.

„Komunisti se ještě tak rozkoukávali, ještě všechno nevěděli, ale v roce 1., Bylo to pět let vlastně po válce, (19)50/51 to byl ten náš ročník. 952 už byl Rudolf Slánský a jeho syn chodil do toho gymnázia, o třídu výš než my. Ten otec byl náhle zatčen,

nikdo nic nevěděl, zatčen a okamžitě obviněn a nakonec popraven. A Rudla se druhý den nedostavil druhý den do školy a dvanáct let ho nikdo neviděl. Ti jeho kamarádi bydleli tam nahoře u Sparty, tomu se říkalo Molocho, vy to máte blízko, tam bydlelo hodně těch potentátů. ...A pak tam v těch ulicích, uličkách, takové ty vily, .. Fierlinger tam bydlel, pak tam bydlel Černík, kousíček od vás, od vaší školy. ... Tak trošku nám to bylo divný, protože ty procesy s tím Slánským se vysílali ampliony veřejně a oni mluvili tak divně. „Ano, já jsem zavinil, já jsem prodal svoji republiku, ano, jsem vlastizrádce.“ (My) jsme si říkali, co tohle je? Tady dokonce jeden spolužák píše: „Já takový čtenář detektivek, bych v životě nevěřil, že by někdo mohl u soudu takhle mluvit. Sám se obviňovat. Oni to měli naučené, to bylo vymývání mozků.“

No ale, říkám, v této knize je zachyceno i to – byli jsme mladí, ... pražské plovárny, ve Vltavě se tenkrát dalo koupat, to bylo něco úžasného. Na Občanku, to je tam, jak je Čechův most, dneska je to nějaký klub, to byla naše milovaná oblíbená plovárna. Na výlety vláčkama se jezdilo. Byly ještě lístky, potravinové lístky, byl přidělový systém, po válce nebylo máslo, vajíčka, maso atd. Ale stejně nám to nezabránilo v tom, abychom byli šťastní. ... Do tanečních jsme chodili, tam je jedna holka, krásný jsme měli ty (šaty) Maminky to šily, mně moje maminka to šila z podšívkoviny.“

Paní Štolbová vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy a stala se učitelkou. Poté pracovala 13 let v televizi, a když odešla, tak nastoupila na učiliště, kde učila.

„ Potom jsme byla v televizi, pracovala jsem asi 13 let ve vzdělávacím vysílání. Tam jsem do těch pořadů vkládala takové jinotaje. To čeští lidé umí strašně dobře rozšifrovávat. Jak se řekne Neruda nebo něco o svobodě, tak všichni věděli, že se to týká toho našeho dneška, i když je to 19. století. ... Nebo na konci pod mým jménem psali někteří zakázaní básníci, třeba Pavel Šrut. Dal mi scénář, já jsem to podepsala jako já, on dostal peníze, protože byl úplně v bídě a přitom takový výborný básník, do dneška slavený. Takže takhle jsem se snažila. Ale v sedmdesátdevátém roce mě nakonec z té televize vyhodili, zkrátka něco si, vlastně, já jsem víceméně tu výpověď dala sama, protože už to bylo k nevydržení. A tak jsem přišla na učiliště.“

V bytě paní Štolbové se scházeli disidenti, při jedné schůzce je všechny pozatýkali.

„ Bylo to v bytě toho třetího z toho výboru, Karel Štingl. A teď ten Bohouš tak chodil pořád k tomu oknu, bylo to v pátém patře a říkal, hele tamhle naproti stojí nějaký chlapík na rohu a nehýbe se. Furt tam stojí, takový mladík. A teď my jak blbí, všichni jsme: „Ukaž, ukaž.“ Všichni jsme se v tom okně vlastně zjevili jako apoštolové. Místo abychom seděli hezky a nešli, tak všichni: „Ukaž.“ Tak jeden se tam šel a ten chlapík si řekl: „aha, jeden, dva, tři, čtyři, všichni, asi snad kromě mě.“ Pak Bohouš říkal: „Já

se jdu podívat, jak to vypadá. Když se nevrátím, tak to znamená, že mě zašili.“ No, a šel dolů a nevrátil se. Tak druhý: „ Já, já se půjdu, teď se půjdu podívat já.“ Postupně jsme vlastně všichni ten byt už opustili. A teď já, mně už bylo asi padesát šest, čili oni ti policajti mně dávali najevo, že už jsem stará na takové blbnutí a říkali mi „paní profesorko“. Jak mně někdo řekl „ paní profesorko“, tak už jsem věděla, to bude někdo z nich. Tedy já jsem taky vyšla a proti mně, v tom asi třetím patře, takový chlapík v baloňáku a říká: „Dobrý den, bydlí tady Novákovi?“ A já jsem říkala: „Podívejte se, vy moc dobře víte, že tady žádní Novákovi nebydlí. A jestli to někdo neví, tak jsem to já.“ Takže on mě minul, nezašil mě, ale dole mě zatklí, v tom přízemí.“

Paní Štolbová má více vzpomínek ze zatýkání.

„ On říkal: „Moment, já si musím někam odskočit.“ Oni měli takové triky. A nechal mě před takovou nástěnkou a tam byly fotky jednotlivé a to bylo – nepřátelé režimu – a já tam byla předposlední na té fotce mezi nepřáteli režimu. A on mě tam schválně u toho nechal, abych se jako lekla nebo něco.

Teď jsem tam zůstala s jedním sama a teď, že on bude zapisovat. A já jsem říkala: „Podívejte se, víte co, já jsem češtinářka, radši si to nejdřív vždycky řekneme, co tam napíšu a já se podívám, abyste tam neměl nějaké chyby.“

Stala se členkou tzv. Demokratické iniciativy a 11. listopadu (1989) založili nezávislou stranu.

„ Na Hlasu Ameriky vysílali jednou v říjnu, jmenovalo se to „Demokracie pro všechny“, takové prohlášení, byly tam takové požadavky, naprosto spravedlivé, jak by to mělo v tomto státě fungovat a kdo se chce k tomu přihlásit, tak ať napíše to své jméno. To jméno dát k dispozici, to bylo dost velké hrdinství, protože se mohlo stát cokoliv. Své jméno, podpis, adresu a ať to přinese. Teď dali několik kontaktních adres a já jsem bydlela tenkrát Bubenská 39, no a tam byla jedna adresa Americká 39, Karel Štindl. Byl to prostě jeden aktivista, tak jemu jsem zazvonila a on říkal: „Já sejdu dolu.“ Tam jsem mu dala ten dopis, kde byl můj souhlas s tím hnutím Demokracie pro všechny, to bylo HOST. On byl strašně rád a teď jak tak viděl, že bych mohla nějak spolupracovat. Tak říkal: „ Ježíš a nepomohla byste nám?“ Tak jsme dali schůzku a oni vydávali takový časopis, jmenovalo se to Pohledy spotřebitele. Vlastně to bylo docela takový docela nevinný, protože pozor, to za vydávání nelegální tiskoviny, to jste mohli klidně na deset let do vězení. Tohle bylo tedy nelegální, to je pravda, ale bylo to z hlediska spotřebitele. Tak já jsem byla šťastná, že po deseti letech toho redaktování v televizi, že jsem vlastně zase redaktorkou. Mimo jiné jsem za to teď dostala ten odznak třetí odboj, účastník třetího odboje, že jsem vydávala ilegální časopis, i když byl tak nevinný. My jsme dělali

daleko horší věci a to tak nějak nevzali v potaz. Takže jsem se stala tedy členkou tzv. Demokratické iniciativy. Teď jsme měli výročí, založili jsme, vlastně 11. listopadu, šest dní před 17. listopadem jsme založili nezávislou stranu mimo Národní frontu.“

Naposledy byli zatčeni 19. listopadu (1989).

„ Někde dokonce vyšlo i podezření, že ta Charta to na nás navlíkla, že nás pozatýkala všechny. Já jsem byla doma, netušila jsem, co je a ještě tady Bohouš Doležal, ten tam taky chodil a něco spisoval. U Havla už bylo, ten už byl svobodný, ten byl v květnu puštěný z vězení, tam už byl klid u něj. Já jsem říkala, podívejte se, nahlašte to na tu Svobodnou Evropu a tam už to bylo tak - to byla v Mnichově jistá paní Čeřovská, manželé Čeřovští, kteří ten kontakt lidí se Svobodnou Evropou zařizovali. Já už jsem vždycky řekla: „Dobrý den, tady je 80.“ „ Ano, ano“. Jenom jsem řekla, ten telefon byl 80 40 09, a oni už to věděli a jak jsem řekla 80, tak oni zavolali a už to bylo na jejich účet. Já jsem jim třeba přečetla nějaký ten fejeton. A měla jsem krásný zážitek, jednou jsem jela s jedním naším jihočeským aktivistou do Jižních Čech navštívit Josefa Kemra, toho herce, na jeho chatu. Já jsem psala fejetony pod pseudonymem Jana Součková. Měla jsem několik pseudonymů. Teď oni seděli, já jsem seděla takhle vpředu, ten řídil, ten Honza Zima a oni vzadu, Kemr s jeho partnerkou. A říkali: „ My teď už posloucháme na Svobodné Evropě jenom fejetony Jany Součkové. No ty jsou.“ A ten Honza Zima dělal jenom takhle... „To je ona“ a byl hrdý. „Jó, to jste Vy.“ Já jsem to měla takové do humoru, ale přesně to střefovalo, co ta vrchnost dělala.

No, a tak jsem si říkala, co se děje? A mezitím se odehrálo dole, to jsem se dozvěděla až potom, tam bylo 20 lidí zatčených u popelnic na tom dvoře. Oni je zhaftli, vždycky jak šli, tak je u těch dveří hned zhaftli. Byl tam dokonce jeden profesor, který se šel podívat, to byla jiná Eva Štolbová, já jsem měla jmenovkyni, co ta tam pořádá za Masarykovskou společnost atd. A tam jedna paní ze Šumperka, chudák, která brala nějaké léky na tlak, takže se jí strašně chtělo čůrat, to je nepřekonatelný, to jsou ty dehydrovací prášky a ona jim říkal, že opravdu musí na záchod. Oni říkali: „ Tak běžte tady na kanálek.“ A to byl takový dvorek, sedm baráků. „ No přece tady nepůjdu na kanálek, tady před těmi lidmi.“ A oni říkali: „ Tak běžte k paní Štolbové.“ No, tak je napadlo chytře, protože oni tam nemohli za mnou tam přijít a zatknout mě, z bytu mě vytáhnout, nemohli. Tak zazvonili a já jsem šla otevřít. A teď ona tam stála a vedle ní dva esenbáci. Já říkám: „Vy, paní Průchová.“ Já myslela, že nás zradila, že je jejich členka. „ Ne, já jenom...“ Do dneška nevím, jestli se jí podařilo jít vyčůrat nebo ne. Protože mně řekli, nevím, co se tam dělo: „Šla byste s námi.“ Já jsem říkala: „ Ano, šla bych, ale já musím vyvenčit psa.“ „Dobře, tak my půjdeme s vámi.“ Takže komediálně, skutečně šli dva, měli takové ty, tomu se říká lupara, to má italská mafie, takové zkrácené automaty, kanady, uniformy. Šli dva s luparama, pak šel můj pes, takový vořech černý, pak jsem šla já a za mnou šli další dva. Tak takový průvod obešel ten a já netušila, že už tam na tom pešunku byl anton a plný lidí.

Paní Štolbová byla u vzniku Občanského fóra.

„ Tak oni to odvysílali, že jsme jako Demokratická iniciativa, že byla zatčena. Drželi nás tam, mě tam tedy drželi asi do půl šesté, moji dceru asi v pět hodin pustili a ona jim říkala: „Prosím vás, já mám strašnou žízeň.“ A oni vám jí dali nějakou vodu, do které snad naplivali nebo co. Dali jí takovou tu petláhev, teplý to úplně bylo, ona říkala: „ Něco odporného.“ „Tady máte, tady se napijte. “ A já jsem tam seděla sama v takové místnosti, nikdo mě nevyslychal, nic, akorát se otevřely dveře, takový starší to byl, podle mého šéf těch estébáků, plukovník Trkovský... Já ho tedy nikdy neviděla. A on se tak podíval a řekl: „Ahá.“ Podíval se na mě a řekl jenom tohle: „Ahá. “ A zase zašel. No a pak mě tedy pustili.

A mezitím se vysílalo, všude se hlásilo, ať všichni jdou do Činoherního klubu, do divadla tam bude, že schůzka, to se tomu ještě neříkalo Občanské fórum, říkalo se, že Národní výbor to bude. Všechny iniciativy. Tak já jsem sedla na tramvaj a šla jsem tou Ječnou ulicí nahoru do Činoheráku. A najednou vidím, přede mnou jde moje bývalá kolegyně z televize, já jsem ale deset let do televize nesměla ani do toho průchodu v Jindřišské. Jak mě viděl vrátný, tak vůbec jsem nesměla prostě tam ani vkročit, deset let, jsem byla persona non grata. Jarmila Turnovská se jmenovala. A já na ni volám: „Jarmilo!“, v té ulici. Ona se otočila, viděla mě, otočila se, šla dál. Já říkám: „Ježíšmarjá. Jarmilo!“ ... Ona totiž slyšela v té Svobodné Evropě, že jsme všichni pozatýkaní. Tak si říkala, že to nemůže být Eva Štolbová. Já jí pak říkám: „To jsem já.“ Ona šla taky na tu schůzi.

Takže já jsem se tedy toho zakládání Občanského fóra zúčastnila. Přesně od první té židle, kterou tam dal Saša Vondra, Václav Havel, Václav Malý a pak tam zpíval někdo. A pak tam všichni říkali, za jakou organizaci tam jsou a byl tam myslím Vladimír Mišík a ten zvedl ruku a řekl: „Já jsem tady za zbabělé.“ Prostě jako že neměl odvalu se nikdy k něčemu připojit. Takže jsem se toho založení Občanského fóra zúčastnila, a ten Karel, ten tam taky seděl, je to do dneška na fotkách a na videu. Ale toho našeho předsedu drželi až do půl jedenácté a Bohouše pustili někdy až, prostě hodně pozdě. My tam jsme, skoro jako bychom tam ani nebyli Demokratická iniciativa.“